

Geanonimiseerde versie

Vertaling

C-495/19 - 1

Zaak C-495/19

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

26 juni 2019

Verwijzende rechter:

Sąd Okręgowy w Poznaniu (Polen)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

14 mei 2019

Verzoekende partij:

Kancelaria Medius SA, gevestigd te Krakau

Verwerende partij:

RN

BESLISSING

[OMISSIS]

De **Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział XV Cywilny Odwoławczy** (rechter in tweede aanleg bevoegd in burgerlijke zaken, Poznań, Polen; hierna: „Sąd Okręgowy”)

[OMISSIS]

heeft

na de mondelinge behandeling op 14 mei 2019 [OMISSIS]

van de vordering van Kancelaria Medius SA, gevestigd te Krakau

tegen RN

inzake een betaling

naar aanleiding van het hoger beroep van verzoekster

tegen de beslissing van de Sąd Rejonowy w Trzciance (rechter in eerste aanleg Trzcianka, Polen)

van 30 oktober 2018

[OMISSIS]

beslist:

Het Hof wordt verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vraag:

Moet artikel 7, lid 1, van richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten (PB 1993, L 95, blz. 29; hierna: „richtlijn 93/13/EEG van de Raad”) aldus worden uitgelegd dat het zich verzet tegen een procedurele regeling volgens welke de rechter een verstekvonnis kan wijzen op basis van louter de in het verzoekschrift opgenomen verklaringen van de verzoeker, die door de rechter voor waar moeten worden aangenomen indien de verweerder – een consument – naar behoren in kennis is gesteld van de zittingsdatum maar niet ter terechtzitting verschijnt en geen verweer voert?

[OMISSIS]

Motivering

I. Feiten en verloop van de procedure voor de nationale rechter

1. Verzoekster, Kancelaria Medius SA, gevestigd te Krakau, heeft verzocht om veroordeling van verweerder RN tot betaling van een bedrag van 1 231 Poolse zloty (PLN), vermeerderd met de verschuldigde rente. In de motivering van zijn verzoekschrift heeft verzoeker aangegeven dat het gevorderde bedrag voortvloeit uit een leningovereenkomst die door verweerder is gesloten met de rechtsvoorganger van verzoekster – Kreditech Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, gevestigd te Warschau.
2. Het verzoekschrift van verzoekster ging vergezeld van documenten ter bevestiging van de met haar rechtsvoorganger gesloten akte van cessie van de schuldvordering, [Or. 2] alsmede van een kopie van een raamovereenkomst, die niet door verweerder is ondertekend.
3. De rechter in eerste aanleg heeft de rechtsvordering verworpen op grond dat „de door verzoekster overgelegde documenten in het dossier op geen enkele wijze aantonen dat haar vordering terecht is. Er kan onmogelijk worden vastgesteld dat de overgelegde documenten – te weten een procesvolmacht, vergezeld van

stukken die de juistheid daarvan bevestigen, een fotokopie van de akte van cessie, een uittreksel uit bijlage nr. 1 bij deze overeenkomst, een betalingsherinnering van 2 november 2016 en een kennisgeving van overschrijving van 2 november 2016 – zonder bewijzen van de betekening daarvan aan verweerder, alsmede een fotokopie van raamovereenkomst 8304300808033 betreffende de lening – zouden kunnen worden gebruikt tot staving van de vordering. Dit zijn private documenten die (...) slechts aantonen dat de ondertekenaar de erin opgenomen verklaringen heeft gedaan. Op geen enkele wijze bevestigen zij echter dat er tussen verweerder en de rechtsvoorgangster van verzoekster een leningovereenkomst is gesloten en dat er een bedrag van 770 PLN aan verweerder is overgemaakt.” Omdat verweerder zich niet heeft verdedigd, heeft de rechter in eerste aanleg een verstekvonnis gewezen en de rechtsvordering afgewezen.

4. Verzoekster is tegen deze beslissing opgekomen en heeft de rechter in eerste aanleg onder meer verweten artikel 339, § 2, van de kodeks postępowania cywilnego (wetboek van burgerlijke rechtsvordering; hierna: „k.p.c.”) te hebben geschonden op grond dat hij deze bepaling niet heeft toegepast en zich niet uitsluitend heeft gebaseerd op verzoeksters verklaringen in haar verzoekschrift. In de motivering van het hoger beroep is onder meer uiteengezet dat de rechter in eerste aanleg zich in de eerste plaats had moeten baseren op de verklaringen die in het verzoekschrift zijn opgenomen. Alleen in het geval van een „negatieve beoordeling” daarvan dient hij om nadere bewijzen te verzoeken. In dit opzicht heeft de rechter in eerste aanleg de regels van de procesvoering geschonden omdat hij niet heeft verzocht om nadere bewijzen met betrekking tot de documenten waarop hij zijn bevindingen heeft gebaseerd en die de rechtstreekse grond voor de afwijzing van de vordering waren (de rechter heeft geoordeeld dat verzoekster haar vordering niet met bewijs heeft gestaafd). Derhalve heeft verzoekster verzocht om wijziging van de bestreden beslissing en toewijzing van de rechtsvordering in haar geheel.
5. Ter ondersteuning van haar standpunt heeft verzoekster een aantal rechterlijke beslissingen bijgevoegd die dit staven. Uit deze beslissingen volgt dat de rechters die deze hebben gegeven eveneens van oordeel zijn dat wanneer een verweerder zich niet verdedigt, de rechter een verstekvonnis moet wijzen op de enkele grond van de beweringen die in het verzoekschrift zijn opgenomen. [Or. 3]

II. Bepalingen van nationaal recht en Unierecht die in de zaak toepassing kunnen vinden

6. Nationaal recht [aangehaalde fragmenten van de k.p.c.]

EERSTE DEEL

DECLARATOIRE PROCEDURE

TITEL VI PROCEDURE

ONDERDEEL III. BEWIJZEN

HOOFDSTUK 1. Voorwerp en beoordeling van de bewijzen

Artikel 227 Alleen feiten die relevant zijn voor de uitkomst van de zaak kunnen voorwerp van bewijsmateriaal zijn.

Artikel 228, § 1. Algemeen bekende feiten vereisen geen bewijs.

§ 2. Hetzelfde geldt voor feiten die de rechter ambtshalve bekend zijn. De rechter is evenwel verplicht gedurende de zitting de aandacht van partijen daarop te vestigen.

Artikel 229 Feiten die in de loop van de procedure door de wederpartij worden erkend, vereisen evenmin bewijs indien deze bekentenis geen twijfels doet rijzen.

Artikel 230 Indien een partij zich niet uitspreekt over de beweringen van de wederpartij, kan de rechter, rekening houdend met de uitkomst van heel de terechtzitting, deze feiten als erkend beschouwen.

Artikel 231 De rechter kan oordelen dat feiten die relevant zijn voor de uitkomst van het geding vaststaan indien een dergelijke conclusie zich opdringt op basis van andere vastgestelde feiten (prima facie bewijs).

Artikel 232 Partijen zijn verplicht om feiten die rechtsgevolgen hebben met bewijs te staven. De rechter kan ook bewijzen aanvaarden die niet zijn aangevoerd door één van de partijen.

Artikel 233, § 1. De rechter beoordeelt de geloofwaardigheid en de kracht van het bewijsmateriaal naar eigen overtuiging en op basis van een uitgebreide afweging van het verzamelde materiaal.

§ 2. Op dezelfde grondslag bepaalt de rechter welk belang moet worden gehecht aan de weigering van een partij om bewijsmateriaal aan te voeren of aan belemmeringen die, in strijd met de beslissing van de rechter, door een partij worden opgeworpen bij de bewijsverkrijging.

Artikel 234 Vermoedens die bij wet zijn vastgesteld (wettelijke vermoedens) zijn bindend voor de rechter. Deze vermoedens kunnen evenwel worden weerlegd indien de wet daarin voorziet.

HOOFDSTUK 2. Bewijsprocedure

AFDELING 1. Algemene regels.

Artikel 235, § 1. De bewijsprocedure vindt plaats voor de aangezochte rechter, tenzij de aard van het bewijs, ernstige nadelen of onevenredige kosten in verhouding tot het voorwerp van het geschil zich daartegen verzetten. In dat geval belast de rechtsprekende rechterlijke instantie [Or. 4] één van haar leden (de

aangeduide rechter) of een ander gerecht (het aangezochte gerecht) met de bewijsverkrijging.

ONDERDEEL IV. BESLISSINGEN

HOOFDSTUK 1. Vonnissen

Afdeling 1. Wijzen van een vonnis

Artikel 316, § 1. Na de sluiting van de behandeling wijst de rechter een vonnis op basis van de op dat ogenblik vaststaande feiten; het feit dat een vordering opeisbaar is geworden in de loop van de procedure staat met name niet in de weg aan de toewijzing daarvan.

Afdeling 3. Verstekvonnissen

Artikel 339, § 1. Indien de verweerder niet ter terechtzitting verschijnt of ondanks zijn verschijning niet deelneemt aan de behandeling, zal de rechter een verstekvonnis wijzen.

§ 2. In dat geval worden de feitelijke beweringen van de verzoeker die zijn opgenomen in het verzoekschrift of in de memories die vóór de terechtzitting aan de verweerder zijn betekend, als gegrond beschouwd, tenzij deze beweringen gerechtvaardigde twijfels doen rijzen of zijn aangevoerd om de wet te omzeilen.

7. Unierecht

Artikel 6 van richtlijn 93/13/EEG van de Raad

1. De lidstaten bepalen dat oneerlijke bedingen in overeenkomsten tussen een verkoper en een consument onder de in het nationale recht geldende voorwaarden de consument niet binden en dat de overeenkomst voor de partijen bindend blijft indien de overeenkomst zonder de oneerlijke bedingen kan voortbestaan.

Artikel 7 van richtlijn 93/13/EEG van de Raad

1. De lidstaten zien erop toe dat er in het belang van de consumenten alsmede van de concurrerende verkopers, doeltreffende en geschikte middelen bestaan om een eind te maken aan het gebruik van oneerlijke bedingen in overeenkomsten tussen consumenten en verkopers.

2. De in lid 1 bedoelde middelen dienen wettelijke bepalingen te omvatten waarbij personen of organisaties die volgens de nationale wetgeving een legitiem belang hebben bij de bescherming van de consument, overeenkomstig het nationale recht een beroep kunnen doen op de rechtbanken of de bevoegde administratieve instanties om te oordelen of contractuele bedingen die zijn opgesteld met het oog op [Or. 5] een algemeen gebruik, oneerlijk zijn, en de passende en doeltreffende middelen aan te wenden om een eind te maken aan het gebruik van deze bedingen.

3. Met inachtneming van de nationale wetgeving kunnen de in lid 2 vermelde beroepen, afzonderlijk of gezamenlijk, worden ingesteld tegen verschillende verkopers in dezelfde economische sector of hun verenigingen die gebruik maken dan wel het gebruik aanbevelen van dezelfde of gelijksoortige algemene contractuele bedingen.

Artikel 267 VWEU [volledige tekst]

[OMISSIS]

III. Juridische twijfels van de verwijzende rechter en relevantie daarvan voor de uitkomst van de rechtsvraag

8. Het Poolse burgerlijk procesrecht biedt de mogelijkheid van het wijzen van een verstekvonnis „indien de verweerder niet ter terechtzitting verschijnt of ondanks zijn verschijning niet deelneemt aan de behandeling” (artikel 339, § 1, k.p.c.). Dit vormt een afwijking van de procedure op tegenspraak (die met name is neergelegd in artikel 316, § 1, k.p.c. en artikel 227 en volgende k.p.c.). **[Or. 6]**
9. De mogelijkheid van het wijzen van een verstekvonnis bestaat ook in zaken die door verkopers worden aangespannen tegen consumenten.
10. Een verstekvonnis kan met name worden gewezen in een situatie als die van de onderhavige zaak, namelijk wanneer de verweerder (een consument) zich niet verdedigt hoewel hem naar behoren een exemplaar van het verzoekschrift is betekend. Het Poolse burgerlijk procesrecht voorziet overigens ook in een fictieve betekening, wanneer de partij de haar betekende gerechtelijke zending niet in ontvangst heeft genomen hoewel zij daartoe de kans heeft gekregen in overeenstemming met een bijzondere regeling (de zogenaamde vervangende betekening; zie artikel 139 k.p.c.). Bijgevolg doen zich vrij vaak situaties voor die vergelijkbaar zijn met die van de onderhavige zaak en waarin een verkoper een vordering tot betaling instelt maar de verweerder-consument zich niet verdedigt.
11. In een dergelijke procedurele situatie is de formulering van artikel 339, § 2, k.p.c. van doorslaggevend belang. Volgens deze bepaling beschouwt de rechter „de feitelijke beweringen van de verzoeker die zijn opgenomen in het verzoekschrift of in de memories die vóór de terechtzitting aan de verweerder zijn betekend, als gegrond [...], tenzij deze beweringen gerechtvaardigde twijfels doen rijzen of zijn aangevoerd om de wet te omzeilen.” Uit deze bepaling volgt dat een verstekvonnis wordt gebaseerd op de feiten die van een kant naar voren zijn gebracht, dat wil zeggen op de feiten zoals die door de verzoeker als actieve partij zijn uiteengezet. De feitelijke grondslag voor het wijzen van een verstekvonnis wordt dus gewoonlijk gevormd door de verklaringen van de verzoeker, tenzij deze verklaringen bij de rechter „gerechtvaardigde twijfels” doen rijzen of de rechter van oordeel is dat deze zijn gedaan „om de wet te omzeilen” (artikel 339, § 2, k.p.c.).

12. Er zij op gewezen dat artikel 339, § 2, k.p.c. niet duidelijk maakt of de vervulling van de daarin vervatte negatieve voorwaarden („gerechtvaardigde twijfels”, „omzeiling van de wet”) moet blijken uit een analyse van de verklaringen van de verzoeker zelf of uit de bredere context, en dus met name ook uit een analyse van de „memories” van verzoeker of andere documenten.
13. [korte uiteenzetting van de standpunten in de rechtsleer] [OMISSIS]
14. [OMISSIS] [Or. 7]
15. [OMISSIS].
16. [OMISSIS] Rekening houdend met de in de rechtspraak van het Hof aangehaalde verplichting tot toetsing van het eventuele oneerlijke karakter van bepaalde contractuele bedingen die met consumenten zijn overeengekomen (zoals met name blijkt uit het arrest in de zaak Profi Credit Polska, C-176/17, EU:C:2018:711, punt 41), kunnen de bewoordingen van artikel 339, § 2, k.p.c. niet de twijfels wegnemen over de vraag of deze regeling – welke voorziet in de mogelijkheid van het wijzen van een verstekvonnis tegen een consument dat uitsluitend gebaseerd is op de verklaringen van de verzoeker (verkoper), tenzij deze verklaringen gerechtvaardigde twijfels doen rijzen of de rechter van oordeel is dat deze zijn gedaan om de wet te omzeilen – voldoet aan de normen inzake consumentenbescherming die met name zijn neergelegd in richtlijn 93/13/EEG.
17. In een zaak als de onderhavige, welke door de verkoper aanhangig is gemaakt tegen een consument die geen verweer heeft gevoerd, zijn bij de Sąd Okręgowy twijfels gerezen over de vraag of de negatieve voorwaarden van artikel 339, § 2, k.p.c. een dwingende reden zijn om een uniforme beschermingsnorm te hanteren. Er zij namelijk op gewezen dat, ook al kan zowel de voorwaarde van de „gerechtvaardigde twijfels” als die van het afleggen van verklaringen die bedoeld zijn „om de wet te omzeilen” worden opgevat als een flexibel mechanisme, dit zeker geen mechanisme is dat een gelijke bescherming van de consument in identieke processituaties waarborgt. In elke zaak zal het niveau van consumentenbescherming in sterke mate afhangen van de gedetailleerdheid van de beweringen van de verzoeker.
18. Bovendien leidt een analyse van de genoemde bepaling tot de conclusie dat hoe laconieker de beweringen van de verzoeker zijn, hoe kleiner de kans is dat er bij de rechter „gerechtvaardigde twijfels” zullen rijzen of dat de rechter van oordeel zal zijn dat deze verklaringen zijn gedaan „om [Or. 8] de wet te omzeilen” en hoe groter dus de kans dat er een voor de verzoeker gunstig verstekvonnis wordt gewezen zonder dat de rechter de gronden van zijn verzoek diepgaand analyseert.
19. Met name zij erop gewezen dat de rechter in eerste aanleg slechts in schending van de regeling van artikel 339, § 2, k.p.c. heeft kunnen concluderen dat er redenen voor afwijzing van de rechtsvordering waren. Had hij de bepaling correct uitgelegd, dan had hij, in de omstandigheden van de onderhavige zaak, het verzoek van de verzoeker moeten toewijzen.

20. Bovendien dient de rechter een doeltreffende bescherming te waarborgen van de rechten die de consument aan richtlijn 93/13 ontleent (arrest in de zaak Aqua Med, C-266/18, EU:C:2019:282, punt 44). Het Hof heeft in zijn vaste rechtspraak gewezen op de aard en het gewicht van het openbaar belang van de bescherming van consumenten, die zich ten opzichte van verkopers in een zwakke positie bevinden (arrest van 31 mei 2018, Sziber, C-176/17, EU:C:2018:711, punt 40 en aldaar aangehaalde rechtspraak).
21. Het Hof benadrukt tevens dat het Unierecht de procedures voor de beoordeling van het vermeend oneerlijk karakter van een contractueel beding in beginsel niet harmoniseert en dat deze procedures bijgevolg een zaak van de interne rechtsorde van de lidstaten zijn, mits de voorwaarden voor het geldend maken van vorderingen uit hoofde van het Unierecht niet ongunstiger zijn dan die welke voor soortgelijke situaties naar nationaal recht gelden (gelijkwaardigheidsbeginsel; zaken Profi Credit Polska, C-176/17, punt 57, en Aqua Med, C-266/18, punt 47).
22. De nationale bepalingen moeten tevens een doeltreffende voorziening in rechte bieden, zoals voorzien in artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (zaken: Profi Credit Polska, C-176/17, punt 57, en Aqua Med, C-266/18, punt 47).
23. Uit de beoordeling van de hierboven uiteengezette feiten van de zaak en de juridische context volgt niet dat een beslissing van de rechter overeenkomstig artikel 339, § 2, k.p.c. in strijd zou kunnen zijn met het gelijkwaardigheidsbeginsel. Deze bepaling is namelijk uniform van toepassing op alle burgerlijke zaken die bij een Poolse rechter aanhangig worden gemaakt, ongeacht of de verweerder een consument is of op andere wijze partij bij de rechtsbetrekking is.
24. Tegelijkertijd is het evenwel duidelijk dat indien de rechter artikel 339, § 2, k.p.c. toepast in de omstandigheden van de onderhavige zaak, er voor hem geen redenen zullen zijn, de bedingen van de tussen de partijen gesloten overeenkomst, en dus evenmin de eventuele oneerlijke bedingen, te toetsen. Dit zou er bijgevolg toe leiden dat de verweerder-consument zijn bescherming wordt ontnomen, **[Or. 9]** waarvan één van de elementen bestaat in de ambtshalve toetsing door de rechter van de overeenkomst waarop de bij hem ingestelde vordering is gebaseerd.
25. Bijgevolg is de Sąd Okręgowy van mening dat de in de prejudiciële vraag uiteengezette kwestie door het Hof moet worden beslist in overeenstemming met artikel 267 VWEU.

[OMISSIS]